

PROCEDURA REAGOWANIA NA CYBERPRZEMOC W BURSIE NR 6 W WARSZAWIE

ROZDZIAŁ 1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Niniejszą procedurę opracowano na podstawie:

- 1) ustawy Prawo Oświatowe z dn. 14 grudnia 2016r. (Dz. U. z 2018r., poz. 59, 949 i 2203 z późn. zm.),
- 2) obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 27 czerwca 2016r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2016r., poz. 1030),
- 3) uchwały Rady Ministrów nr 186/2006 z dnia 7 listopada 2006r. w sprawie działań administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach,
- 4) uchwały Rady Ministrów z dnia 6 marca 2007r. w sprawie przyjęcia rządowego programu poprawy stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”,
- 5) statutu Bursy nr 6.

2. Niniejsza procedura zawiera zasady postępowania pracowników bursy w sytuacji ujawnienia w placówce aktu cyberprzemocy. Zawiera informacje, jak i kiedy dyrektor, psycholog i wychowawcy powinni reagować wobec ofiar, sprawców i świadków cyberprzemocy oraz w jaki sposób powinni współpracować z rodzicami/opiekunami prawnymi wychowanków.

3. Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie oraz rozsyłanie ośmieszających lub kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

ROZDZIAŁ 2

WYSTĄPIENIE ZJAWISKA CYBERPRZEMOCY

1. Informacja o tym, że na terenie bursy miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany wychowanek, jego rodzice/opiekunowie prawni lub inni wychowankowie – świadkowie zdarzenia, a także wychowawcy.
2. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna obejmuje:
 - 1) udzielenie wsparcia ofierze przemocy,
 - 2) zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia,
 - 3) wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy winnego wychowanka.

ROZDZIAŁ 3

USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

1. Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych (Internetu), powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.
2. Jeśli wiedzę o zajściu posiada pracownik niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację bezpośrednio dyżurnemu wychowawcy lub dyrektorowi placówki.
3. Dyrektor wspólnie z wychowawcą (psychologiem) dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie.
4. Do zadań pracowników bursy należy również ustalenie okoliczności zdarzenia i zidentyfikowanie ewentualnych świadków.

ROZDZIAŁ 4

ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz o ile to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy

usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z sieci), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor, psycholog, wychowawcy, rodzice/opiekunowie prawni, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.

3. W kwestii rejestracji dowodów cyberprzemocy należy zwrócić się do informatyków.

ROZDZIAŁ 5

IDENTYFIKACJA SPRAWCY

1. W przypadku, gdy ustalenie sprawcy na etapie postępowania wyjaśniającego nie jest możliwe, należy powiadomić dyrektora, a ten kontaktuje się z dostawcą

usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.

2. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

ROZDZIAŁ 6

DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCY CYBERPRZEMOCY

1. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on wychowankiem bursy, dyrektor podejmuje następujące działania:

- 1) rozmowa z wychowankiem - sprawcą przemocy o jego zachowaniu, której celem powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- 2) przekazanie sprawcy jasnego i zdecydowanego komunikatu o braku akceptacji dla jakichkolwiek form przemocy na terenie bursy,
- 3) omówienie z wychowankiem skutków jego postępowania i poinformowanie go o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane,
- 4) zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
- 5) określenie sposobów zadośćuczynienia sprawcy wobec ofiary cyberprzemocy,
- 6) w przypadku, gdy w zdarzeniu brała udział większa grupa wychowanków, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy,
- 7) nie konfrontować bezpośrednio sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

ROZDZIAŁ 7

POWIADOMIENIE RODZICÓW/OPIEKUNÓW PRAWNYCH SPRAWCY

1. Rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją dyrektora w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez niego środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
2. W miarę możliwości opracowany zostaje wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi sprawcy kontrakt dla ich dziecka, określający jego zobowiązania jako wychowanka wobec rodziców/opiekunów prawnych, dyrektora bursy, wychowawców i innych wychowanków oraz informujący o konsekwencjach nieprzestrzegania przyjętych zobowiązań i terminów realizacji zadań zawartych w niniejszym kontrakcie.
3. Praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy wychowankowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania wychowanka, w tym sposobu korzystania z nowych technologii.

ROZDZIAŁ 8

ŚRODKI DYSCYPLINARNE WOBEC SPRAWCY CYBERPRZEMOCY

1. Bursa może zastosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Można rozszerzyć zakres dostępnych środków dyscyplinujących, np. o czasowy zakaz korzystania z pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do bursy wszelkiego rodzaju akcesoriów elektronicznych.
2. Należy pamiętać, iż celem sankcji wobec sprawcy jest:
 - 1) zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu wychowankowi;
 - 2) wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy, jaką spowodował, i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
 - 3) pokazanie społeczności bursy, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana, i że placówka jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacji.
3. Podejmując decyzję o rodzaju zastosowanej kary, należy wziąć pod uwagę:
 - 1) czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
 - 2) czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
 - 3) świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze/koleżance (niektóre akty cyberprzemocy

popelniane są nieświadomie lub z niewielką świadomością konsekwencji), jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;

- 4) motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;
- 5) rodzaj rozpowszechnianego materiału.

ROZDZIAŁ 9

DZIAŁANIA WOBEC OFIARY CYBERPRZEMOCY

1. Wsparcie psychiczne:

- 1) podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że bursa podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.
- 2) podczas rozmowy z wychowankiem – ofiarą cyberprzemocy należy:
 - a) zapewnić go, że dobrze zrobił, zgłaszając o tym, co się stało,
 - b) zapewnić, że rozumie się, iż było mu trudno ujawnić to, co go spotkało,
 - c) zapewnić go, że nikt nie ma prawa zachowywać się wobec niego w ten sposób,
 - d) zapewnić go, że bursa nie toleruje żadnej formy przemocy i zorganizuje pomoc uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne,
 - e) być uważnym na pozawerbalne przejawy uczuć wychowanka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

2. Porada:

- 1) Wychowanek będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
- 2) Należy poradzić wychowankowi, aby:
 - a) nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.,
 - b) nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je dyrektorowi placówki, psychologowi lub wychowawcy.
 - c) zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp.
 - d) jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.

3. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie:

- 1) świadkowie powinni być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być przeprowadzone w taki sposób, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy,
- 2) w wyniku interwencji nie należy narażać świadka na groźby i niepożądane zachowania ze strony sprawcy. Całe postępowanie należy prowadzić w sposób bardzo dyskretny i poufny, który nie narazi świadka na niebezpieczeństwo wystąpienia wobec niego podobnego zdarzenia lub przypięcia łątki „donosiciela”. Należy uświadomić wychowankowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi, okazać mu empatię i zrozumienie oraz zapewnić go o dyskrecji i nie ujawnianiu jego danych osobowych (chyba, że jest to konieczne na prośbę Policji lub Sądu).

4. Notatka służbowa:

- 1) osoba wyjaśniająca zdarzenie cyberprzemocy, czyli dyrektor bursy, psycholog lub wychowawca zobowiązani są do sporządzenia notatki służbowej z przeprowadzonych rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami/ opiekunami prawnymi oraz świadkami zdarzenia.
- 2) jeżeli rozmowa była prowadzona np. w obecności innego wychowawcy powinien on również ją podpisać.
- 3) jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinno się je załączyć do dokumentacji.

ROZDZIAŁ 10

ZAWIADOMIENIE SĄDU RODZINNEGO I POLICJI

1. Większość incydentów można załatwić bezpośrednio w placówce. Istnieją jednak sytuacje wymagające powiadomienia sądu rodzinnego, a mianowicie:

- 1) jeśli rodzice/opiekunowie prawni sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się na wezwanie dyrektora bursy, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania,
- 2) gdy bursa wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze, a wychowanek będący sprawcą cyberprzemocy nie wykazuje poprawy zachowania.

2. W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor bursy zgłasza ten fakt Policji, która prowadzi dalsze postępowanie w sprawie.

3. Telefony alarmowe:

- 1) Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – **116-111**,
- 2) Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – **800-100-100**,
dyzurnet@dyzurnet.pl.

ROZDZIAŁ 11

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Traci moc wprowadzona Zarządzeniem Dyrektora Bursy nr 16/2019 z dnia 04.12.2019r. Procedura reagowania na cyberprzemoc w Bursie nr 6 w Warszawie, której zapisy uwzględniono w niniejszej procedurze.
2. Procedura reagowania na cyberprzemoc w Bursie nr 6 w Warszawie, została wprowadzona Zarządzeniem nr 12/2020 Dyrektora Bursy z dnia 21.07.2020r.